

Štatút na prevádzkovanie a prideľovanie pozorovacieho času na Observatóriu Skalnaté pleso

Na Observatóriu Skalnaté pleso prevádzkuje Astronomický ústav SAV, v. v. i. (ďalej „AsÚ SAV“) dva ďalekohľady spolu s prístrojovým vybavením potrebným na získavanie astronomických pozorovaní. Oba ďalekohľady sú umiestnené v kupolách:

- a) **0,61-metrový** ďalekohľad typu Newton je umiestnený v malej (4-metrovej) kupole a
- b) **1,3-metrový** ďalekohľad typu Nasmyth-Cassegrain je umiestnený vo veľkej (8-metrovej) kupole

Tento štatút upravuje podmienky prevádzkovania a prideľovania pozorovacieho času pre obidva ďalekohľady so zreteľom na zvýšenie efektívnosti využívania pozorovacej techniky, ktoré priamo súvisí s vedeckou výkonnosťou ústavu a jeho vedeckým smerovaním.

Vzhľadom na rozdielne parametre obidvoch ďalekohľadov a teda na ich odlišnú vhodnosť na pozorovanie rôznych objektov je žiadúce rozdeliť aj tento štatút na 2 časti – konkrétne, jednu časť týkajúcu sa 0,61-metrového ďalekohľadu a druhú časť týkajúcu sa 1,3-metrového ďalekohľadu.

ČASŤ A

Prevádzkovanie a prideľovanie pozorovacieho času – 0,61-metrový ďalekohľad

0,61-metrový ďalekohľad typu Newton využívajú vedeckí pracovníci Oddelenia medziplanetárnej hmoty (ďalej „oddelenie MPH“).

Článok A1

Prevádzkovanie ďalekohľadu

Prevádzkovanie ďalekohľadu a prislúchajúceho prístrojového vybavenia komplexne zabezpečuje vedenie oddelenia MPH (vedúci oddelenia spolu s jeho zástupcom) spolu s vedením ústavu. Bezproblémový chod spolu so starostlivosťou o príslušné prístrojové vybavenie je zabezpečovaný po technickej aj finančnej stránke. Využívajú sa na to prevažne finančné prostriedky z grantov vedeckých pracovníkov oddelenia MPH alebo prípadné režijné prostriedky ústavu.

Článok A2

Prideľovanie pozorovacieho času

Prideľovanie pozorovacieho času prebieha na úrovni vedenia oddelenia MPH. O pozorovací čas môže požiadať každý vedecký pracovník oddelenia a doktorand. Samotná miera a následná efektívnosť využívania ďalekohľadu bude prezentovaná a vyhodnotená na každoročnej porade zamestnancov oddelenia MPH. Túto správu prednesie vedúci oddelenia, ktorý si potrebné podklady vyžiada od pracovníkov, ktorým bol pozorovací čas pridelený.

Prípadné požiadavky na pridelenie pozorovacieho času z iných vedeckých oddelení AsÚ alebo z iných externých pracovísk (univerzity, vedecké inštitúcie) budú prijímané resp. odmietané rozhodnutím vedenia oddelenia MPH po predošlom prerokovaní s vedením/riaditeľom ústavu.

ČASŤ B

Prevádzkovanie a prideľovanie pozorovacieho času – 1,3-metrový ďalekohľad

1,3-metrový ďalekohľad typu Nasmyth-Cassegrain (Astelco GmbH, Nemecko) je profesionálny astronomický prístroj so systémom aktívnej optiky a rýchlym navádzaním na alt-azimutálnej vidlicovej montáži. V Nasmythových ohniskách sú k dispozícii viaceré postfokusové zariadenia (spektrograf a CCD kamery).

Článok B1

Prevádzkovanie ďalekohľadu

Prevádzkovanie ďalekohľadu a prislúchajúceho prístrojového vybavenia komplexne zabezpečuje vedenie Stelárneho oddelenia (ďalej „oddelenie STO“) spolu s vedením oddelenia MPH a s vedením ústavu. Bezproblémový chod spolu so starostlivosťou o príslušné prístrojové vybavenie je zabezpečovaný po technickej aj finančnej stránke. Využívajú sa na to prevažne finančné prostriedky z grantov vedeckých pracovníkov oboch vedeckých oddelení alebo prípadné režijné prostriedky ústavu.

Článok B2

Prideľovanie pozorovacieho času

Prideľovanie pozorovacieho času prebieha na úrovni vedení oddelenia MPH a STO. Požiadavky na pozorovací čas môže predložiť každý vedecký pracovník a doktorand AsÚ SAV. Vedenia oddelení MPH a STO dbajú na to, aby bol pozorovací čas prideľovaný pre oddelenia MPH a STO rovnomerne.

Pozorovací čas je prideľovaný v dvoch režimoch – štandardnom a prioritnom. Pozorovací čas prideľujú vedenia oddelení MPH a STO na spoločnom zasadnutí. Pozorovací čas sa delí na letný semester (1. apríl až 30. september) a na zimný semester (1. október až 31. marec). Zodpovedajúce termíny na predloženie pozorovacích návrhov vedeniam oddelení MPH a STO sú 1. marec a 1. september. Požiadavky na pridelenie času v prioritnom režime pre pozorovanie objektu mimoriadnej príležitosti (objav kométy, prelet blízkozemského asteroidu, hviezdne vzplanutie, a pod.) možno predložiť vedúcemu MPH alebo vedúcemu STO kedykoľvek. Podmienkou je, že o jave sa nevedelo v dobe prideľovania pozorovacieho času v štandardnom režime a ide o významný svetovo sledovaný úkaz. O pridelení času v prioritnom režime rozhodne dotknutý vedúci oddelenia (ktorému bol návrh doručený) po dohode s druhým vedúcim oddelenia (ktorý má ďalekohľad tiež v správe). Ak je čas v prioritnom režime pridelený, započíta sa do čerpania času oddeleniu, z ktorého pracovník pochádza a vyrovná sa v nasledujúcom šesťmesačnom období.

Vedenia oddelení MPH a STO prideľujú pozorovací čas podľa kvality predložených návrhov, formulácie vedeckých cieľov, vhodnosti použitia 1,3m ďalekohľadu na riešenie navrhnutej úlohy a dbajú pritom na súlad s cieľmi výskumu na AsÚ SAV.

Ďalším možným typom požiadaviek na pridelenie pozorovacieho času sú dlhodobé požiadavky typu napr. 5 nocí každý druhý mesiac na najbližší polrok. Tieto budú zohľadnené v rozsahu, ktorý nebude v konflikte so štandardným režimom.

Samotná miera a následná efektívnosť využívania ďalekohľadu bude prezentovaná a vyhodnotená na každoročnom zasadnutí vedení oddelení MPH a STO s vedením ústavu. Túto správu prednesú vedúci jednotlivých oddelení MPH a STO, ktorí si vyžadujú potrebné podklady od pracovníkov, ktorým bol čas pridelený.

Prípadné požiadavky na pridelenie pozorovacieho času z iných vedeckých oddelení AsÚ alebo z iných externých pracovísk (univerzity, vedecké inštitúcie) budú predmetom schválenia vedeniami

oddelení MPH a STO s predošlým prerokovaním a súhlasom vedenia/riaditeľa ústavu. Maximálne množstvo pozorovacieho času prideleného externým pracoviskám je 14 nocí za semester.

Spôsob podania návrhu na pridelenie pozorovacieho času

Pozorovací čas sa prideľuje na základe návrhu pracovníka prostredníctvom vyplneného formuláru „*Skalnaté Pleso Observatory observing proposal*“, ktorý je prílohou tohto štatútu. Vyplnený formulár je potrebné doručiť v elektronickej forme na email: spo_proposals@astro.sk

Návrhy je potrebné podať:

- do 1. marca kalendárneho roka na letný semester (1. apríl až 30. september) – *napr. letný semester 2026 (20256) – 1.4.2026-30.9.2026*
- do 1. septembra kalendárneho roka na zimný semester (1. október až 31. marec) - *napr. zimný semester 2026 (2026B) – 1.10.2026-31.3.2027*

Záverečné ustanovenia

Tento štatút upravuje základný rámec pre prevádzkovanie a prideľovanie pozorovacieho času na Observatóriu Skalnaté pleso.

V prípade nutnosti je možné vypracovať detailnejšie usmernenia, ktoré by podrobnejšie definovali jednotlivé oblasti prevádzkovania a prideľovania pozorovacieho času na Observatóriu na Skalnatom plese.

V Starej Lesnej, 1.10.2025

Mgr. Peter Gömöry, PhD.
riaditeľ
Astronomický ústav SAV, v. v. i.

Skalnaté Pleso Observatory observing proposal

Semester: < 2026A >, < 2026B >, ...

(note: 2026A – 2026 summer semester = April 1st – September 30th, 2026;
2026B – 2026 winter semester = October 1st, 2026 – March 31st, 2027)

Title:

PI: <name and surname, affiliation, e-mail>

Abstract:

<Max 10 lines>

Telescope:

1.3m Nasmyth Cassegrain / 0.61m Newton

Instrument and Setup:

1.3m Nasmyth Cassegrain:

MUSICOS échelle spectrograph / FLI ProLine PL23042 CCD camera

0.61m Newton: SBIG ST10-XME CCD camera

1. Scientific rationale

<Max 3 pages including figures and references>

2. Observing requirements

<weather conditions (cirrus/clear), lunar phase, seeing limit, exposure times, sequences, calibrations required (bias, dark, flat, lamp spectra), exposure times, photometric filters, etc.>

3. Observing plan

<Total number of spectra, nights, for long-term monitoring number of nights per month, etc.>

4. List of targets

Name	RA	Dec	V	Remark
	hh:mm ss.s	+dd:m:ss		

5. Data reduction and postprocessing

<is data reduction required/optional?>